

Úre teutoniše Šprake

Úr Šrift ik úres Gramatik, úres Fonetik ond úr polniš-
teutoniš Šprakbok

Język teutoński

Opis gramatyki, fonetyki oraz słownik polsko- teutoński

Wydanie I

Vladimir Iwanowicz hrabia von Lichtenstein

Vladimir Ivanovitsš Graf ik Lihtenštán

1. Wprowadzenie

Język teutoński należy do grupy języków germańskich, choć jego ewolucja zaczęła przebiegać od połączenia języków slawiańskiego i enderskiego.

Slawianie osiedlili się na Wyspach Teutońskich w czasie Wielkiej Wędrówki Ludów w latach 380- 460. Byli zlepką plemion słowiańskich, które nie wykształciły własnego systemu pisma. Slawianie przejęli enderskie runy i z czasem dostosowali do własnych potrzeb fonetycznych. W języku staroslawiańskim były w użyciu samogłoski nosowe /a/ i /e/, których już w dzisiejszej teutońszczyźnie nie można odnaleźć. Istniały także spółgłoski szczelinowe jak /sz/ /cz/ /szcz/ /ż/, których śladów również nie odnajdujemy we współczesnym języku Wysp. Język staroslawiański miał także skomplikowany system czasów. Współczesny język teutoński odziedziczył po języku słowiańskim niektóre formy partykuł stron i trybów, jak na przykład:

Staroslawiańskie -> Teutońskie

bimut -> bim

sę -> sa

Język staroslawiański posiadał taki sam system tworzenia zaimków dzierżawczych, jak współczesny język teutoński (zaimek osobowy + partykuła przynależności)

Język enderski miał znacznie większy wpływ na rozwój teutońszczyzny. Naród, który posługiwał się tym językiem, był, jak na tamte czasy, zaawansowany technicznie. Nic więc dziwnego, że społeczeństwo enderskie pragnęło zapisać swoje dokonania i wiedzę i w większej mierze wywarło wpływ na ogólny język Wysp.

Język enderski tworzył formy czasów (były jedynie trzy), za pomocą czasownika czasów *war*, który przeszedł w teutońskie *var* i stał się markerem strony biernej. Tworzenie imiesłowów oraz system kauzalny są tożsame z enderską gramatyką. Język enderski posiadał także elementy gramatyki, które obecnie zanikły, jak tryb wykrzyknieniowy (za pomocą partykuły *förten*) oraz rodzajniki nieokreślone i określone.

Przedostatnią fazą rozwoju języka teutońskiego był język hergolienowski, posługujący się alfabetem łacińskim opracowanym przez biskupa Klaudiusza na przełomie XVII i XVIII wieku. Na tym etapie rozwoju teutońskiego, język hergolienowski posiadał w liczbie mnogiej rodzaj męskoosobowy i niemęskoosobowy (dwa w liczbie pojedynczej: męski i żeński), a także rodzajniki uprzejme, stosowany w rozmowie z osobą, której chciano okazać szacunek. Pojawiły się już wtedy partykuły czasów (w tym partykuła czasu zaprzeczonego przejętego z języka staroslawiańskiego). Od mniej

więcej XVI wieku mówić możemy o w miarę jednolitym języku teutońskim.

Slaviański -> Enderaski -> Hergolienowski -> Teutoński

bimut -> bimut -> bim(ut) -> bim

ij -> ój -> ój -> ó

-ed -> -ed -> -et -> -ed

t' -> ti -> th -> th

brak -> dezör -> ör -> úr

Ta praca zawiera przede wszystkim opis gramatyki współczesnego języka teutońskiego. Książka skomponowana została tak, aby w miarę płynnie przechodzić z jednej do następnej części mowy. Zaczynając od alfabetu, poprzez rzeczownik i deklinację, przymiotnik i przysłówki, aż do czasownika i sztuki komponowania zdań. Na końcu umieszczono także słownik polsko - teutoński.

2. Alfabet

Aa [a] Bb [b] Dd [d] Ee [ɛ] Ff [f]

Gg [g] Hh [ç/x] Ii [i] Jj [j] Kk [k]

Ll [l] Mm [m] Nn [n] Oo [o] Pp [p]

Rr [ʁ/ɐ] Ss [s] Šš [ʃ] Tt [t] Uu [u]

Vv [v] Zz [z]

W nawiasach kwadratowych podano wymowę według Międzynarodowego Alfabetu Fonetycznego [odnośnik do strony poświęconej MAF znajduje się na końcu tej pracy]. Niektóre spółgłoski mogą być czytane dwojako, jak na przykład /h/ lub /r/. Ich wymowa uzależniona jest od otoczenia fonetycznego. Obok standardowych znaków alfabetu w języku teutońskim występują również dyftongi oraz dwuznaki.

Dyftongami nazywamy dźwięki, które są zespolone, a ludzkie ucho słyszy je, jako pojedynczy dźwięk. W języku teutońskim wszystkie dyftongi są długie oraz zawsze akcentowane [więcej o akcencie w dziele poświęconemu fonetyce języka teutońskiego].

Dyftongi:

ó [oi]

á [ai]

ú [ui]

Cechą dyftongów, oprócz tego, że zawsze pada na nie akcent, jest również fakt, że nie ulegają rozbiciu w czasie podziału na sylaby, dlatego takie słowo, jak *Teutonie*, dzielić będziemy zawsze na następujące sylaby *te- u- to- nie*. Niegdyś określenie Teutonii brzmiało *Tótonie*, więc podział na sylaby wyglądał: *tó-to-nie*.

W języku teutońskim występują dwa dwuznaki:

Dwuznaki:

ts [dźwięk podobny do polskiego /c/]

th [t- aspirowane]

3. Rzeczownik

Rzeczownik jest jedyną odmienną częścią mowy języka teutońskiego. Jego cechy gramatyczne to: rodzaj, przypadek oraz liczba.

Język teutoński dysponuje dwoma rodzajami rzeczownika: męskim i żeńskim, oraz zbiorczym dla liczby mnogiej. Każdy rzeczownik musi być zawsze poprzedzony rodzajnikiem:

Rodzajniki:

úr - dla rodzaju męskiego

úre - dla rodzaju żeńskiego

úren - dla liczby mnogiej

Podczas deklinacji (oprócz deklinacji II) rodzajnik otrzymuje końcówkę, która informuje o przypadku, w jakim znajduje się rzeczownik.

Przypadki języka teutońskiego są następujące:

System kauzalny:

Nominativus - Mianownik (N.)

Dativus - Celownik (D.)

Akkusativus - Biernik (A.)

Występują dwa rodzaje deklinacji:

Deklinacja I

Dla wszystkim rzeczowników żeńskich oraz większości męskich.

úr Kong - król	úre Konge - królowa	úren Kongen - królowe/królowie
N. úr Kong	úre Konge	úren Kongen
D. úrs Kong	úres Konge	úrens Kongen
A. úrn Kong	úren Konge	úrenn Kongen*

* mimo, że w zapisie występuje podwójne /nn/, wymawiamy zawsze, jako pojedyncze.

Deklinacja II

Dla rzeczowników męskich zakończonych na -e lub -ie

úr Teutonie - Teutonia	úr Geberge - góra	úren Gebergen - góry*
N. úr Teutonie	úr Geberge	úren Gebergen
D. úrs Teutonies	úrs Geberges	úrens Gebergen
A. úrn Teutonien	úrn Gebergen	úrenn Geberegn

* odmiana Deklinacji II odnosi się jedynie do liczby pojedynczej, w liczbie mnogiej rzeczownik nie otrzymuje już żadnych końcówek.

4. Zaimek

Niniejsza praca poruszy jedynie zagadnienia związane z zaimkiem osobowym, pytajnym, dzierżawczym oraz zaimkiem nieokreślonym óg.

Zaimek osobowy:

I. poj.

Á - ja

Tu - ty

Or - on

Ore - ona

I. mn.

Áen - my

Ten - wy

Oren - oni/one

Zaimek dzierżawczy tworzy się przez dodanie *przyimka przynależności ik* do zaimka osobowego.

Zaimek dzierżawczy:

I. poj.

Áik lub Ajk - mój/moja/moje...

Tik - twój/twoja/twoje...

Orik - jego

Orek - jej

I. mn.

Áenk - nasz/nasza/nasze...

Tenk - wasz/wasza/wasze...

Orenk - ich

Jeśli zaimek dzierżawczy znajduje się przed rzeczownikiem, może występować w dwóch pozycjach:

Pozycja I - Brak rodzajnika (najczęściej stosowana)

Áik Berthfár - moje urodziny

Tik Vunš - twoje życzenie

Orik Matere - jego matka

Orenk Pater - ich ojciec

Pozycja II - Z rodzajnikiem (rzadko stosowana)

Úr áik Berthfár - moje urodziny

Úr tik Vunš - twoje życzenie

Úre orik Matere - jego matka

Úr orenk Pater - ich ojciec

Zaimek pytający:

vas? - co?

ver? - kto

úr/úre/úren vi? - jaki? jaka? jakie? jacy/jakie?*

úr/úre/úren vee? - który? która? które? którzy/które?*

voo? - gdzie?

van? - kiedy?

vi? - jak

* Zaimki te podlegają Deklinacji I:

úr/úre/úren vi? - jaki? jaka? jacy/jakie?

N. úr/úre/úren vi?

D. úrs/úres/úrens vi?

A. úrn/úren/úrenn vi?

úr/úre/úren vee? - który? która? które? którzy/które?

N. úr/úre/úren vee

D. úrs/úres/úrens vee

A. úrn/úren/úrenn vee

W języku teutońskim występuje również tzw. zaimek nieokreślony óg, który stosowany może być jako wypełniacz miejsca podmiotu w zdaniu lub do określenia czynności tzw. bezpodmiotowych.

1. Wypełniacz miejsca podmiotu:

Óg iv'erdi úr magnet Fár for Kongrak Teutonien - To wielkie święto dla Królestwa

Teutonii

Óg iv'verði á zuss = Á iv'erdi zuss - Jestem szczęśliwy.

2. Zdania bezpodmiotowe:

Óg iv'ne'trangi de úrn Alkohol - Tutaj nie pije się alkoholu

Óg iv'ne'var gegelloned de - Tutaj jest zabronione przeklinanie (dosł. Tutaj nie jest przeklinane)

5. Przymiotnik i przysłówek

Przymiotnik jest nieodmienny i najczęściej posiada końcówkę - iš. Do tej końcówki dodawane są końcówki postpozycji rodzajnikowej. Gdy przymiotnik nie występuje w formie przydawki (tj. nie opisuje rzeczownika), staje się przysłówkiem.

Końcówki postpozycji:

úr -> brak końcówki

úre -> końcówka -e

úren -> końcówka -en

Úr teutoniš Kong - król teutoński

Úre teutoniše Šprake - język teutoński

Úren teutonišen Kongen - teutońscy królowie

Úren teutonišen Emporen - teutońscy cesarze

Podczas deklinacji przymiotnik nie otrzymuje żadnych dodatkowych końcówek, oprócz końcówek pospozycji:

úre teutoniše Konge - teutońska królowa

N. úre teutoniše Konge

D. úres teutoniše Konge

A. úren teutoniše Konge

Taka sama sytuacja występuje, gdy przed przymiotnikiem znajduje się zaimek dzierżawczy:

(úr) áik šóiš Berthfár - moje piękne urodziny

N. (úr) áik šóiš Berthfár

D. (úrs) áik šóiš Berthfár

A. (úrn) áik šóiš Berthfár

(úre) orik šóíše Matere - jego piękna matka

N. (úre) orik šóíše Matere

D. (úres) orik šóíše Matere

A. (úren) orik šóíše Matere

Przymiotnik ulega stopniowaniu. Stopniowanie przymiotnika odbywa się przez dodanie odpowiednich prefiksów i sufiksów. Przykład odmiany został zaprezentowany na przykładzie przymiotnika *šóiš* oraz *gut* (dobry).

Stopniowanie przymiotnika:

stopień równy: *šóiš*

stopień wyższy: **vóršóiš**

stopień najwyższy: **fóršóišess**

stopień równy: *gut*

stopień wyższy: **vórgut**

stopień najwyższy: **fórgutess**

W postpozycjach ***každy stopień*** otrzymuje końcówki!

úr **vórgut** Pater - lepszy ojciec

úre **vórgute** Mater - lepsza matka

úren **fórgutessen** Materen - najlepsze matki

Przymiotnik nie spełniający roli przydawki jest przysłówkiem!

gut - dobrze

šóiš - pięknie

gelloniš - źle, kiepsko

6. Liczebnik

W niniejszej pracy postanowiłem opisać jedynie liczebniki główne oraz porządkowe.

Liczebniki główne wyglądają następująco:

an - jeden

tsvan - dwa

dran - trzy

vijan - cztery

fif - pięć

seh - sześć

zib - siedem

aht - ośiem

nón -dziewięć

tseijn - dziesięć

Liczebniki od 11 - 19 tworzymy przed dodanie przed liczebnik *tseijn* liczebników od 1-9:

an-tseijn - jedenaście

tsvan-tseijn - dwanaście

dran-tseijn - trzynaście

vijan-tseijn - czternaście

fif-tseijn - piętnaście

seh-tseijn - szesnaście

zib-tseijn - siedemnaście

aht-tseijn - osiemnaście

nón-tseijn - dziewiętnaście

Liczebniki dziesiętne (20,30,40...) tworzymy poprzez dodanie po liczebniku *zeijn* liczebników od 1-9:

tseijn- tsvan - dwadzieścia

tseijn- dran - trzydzieści

tseijn- vijan - czterdzieści

tseijn- fif - pięćdziesiąt

tseijn- seh - sześćdziesiąt

tseijn- zib - siedemdziesiąt

tseijn- aht - osiemdziesiąt

tseijn- nón - dziewięćdziesiąt

Liczebniku typu 21, 25, 36, 85, 73, 44 etc. etc. tworzymy w następującej konstrukcji:
liczebniki 1-9 + zeijn + liczebniki od 1-9:

tseijn-tsvan-an - dwadzieścia jeden

tseijn-tsvan-fif - dwadzieścia pięć

tseijn-dran-seh - trzydzieści sześć

tseijn-aht-fif - osiemdziesiąt pięć

tseijn-zib-dran - siedemdziesiąt trzy

tseijn-vija-vijan - czterdzieści cztery

Liczebniki porządkowe tworzy się przez dodanie do liczebnika końcówki -iš.

aniš - pierwszy

tsvaniš - drugi

an-tseijniš - jedenasty

tseijn-zib-draniš - siedemdziesiąty trzeci

Liczebnik porządkowy, który występuje w formie przydawki, zachowuje się jak
przymiotnik (KOŃCÓWKI)!

(úr) aniš teutoniš Empor - pierwszy teutoński cesarz

(úr) draniš Geberge - trzecia góra

(úre) vijaniše Matere - czwarta matka

(úr) draniš Sarmate - trzeci Sarmata

7. Przyimek

Przyimek jest nieodmienną częścią mowy, która nigdy nie może występować samodzielnie. Przez dodanie przyimka przed wyraz, nadaje on mu sens i zmienia jego znaczenie oraz cechy gramatyczne. Przyimki w języku teutońskim podzielić można na przyimki ruchu (wyrażające cel) oraz przyimki statyczne (oznaczające znajdowanie się).

Przyimki ruchu zawsze łączą się z Akkusativusem (tzn., że zawsze po nich rzeczownik musi znajdować się w trzecim przypadku):

Przyimki ruchu:

zawsze z Akkusativusem

in - do czegoś id - do czegoś* irm - pod coś

af - na coś kón - za coś urm - nad coś

Przyimki statyczne łączą się z Dativusem (tzn., że zawsze po nich rzeczownik musi znajdować się w drugim przypadku):

Przyimki statyczne:

zawsze z Dativusem

in - w czymś id - w czymś* irm- pod czymś

af - na czymś kón - za czymś urm - nad czymś

* jest to zaimek wyrażający ruch lub znajdowanie się abstrakcyjne, często używany w rozważaniach filozoficznych lub religijnych np.: *id úrn Hamel - do nieba / id úrs Hamel - w niebie*

Występują również przyimki, które mają z góry określony przypadek, z którym się łączą:

mith - z kim, czymś (Dativus)

ha- po czymś, kimś (Dativus)

nób - obok czegoś, kogoś (Dativus)

nób - przy kimś, czymś (Dativus)

wegin - od czegoś, kogoś (Akkusativus)

ón - bez czegoś, kogoś (Akkusativus)

u - u kogoś, czegoś (Dativus)

ik - do kogoś, do czegoś (przyimek przynależności) (Dativus)

for - dla (Akkusativus)

8. Partykuły

Służą wzmocnieniu wypowiedzi, są nieodmienne. W języku teutońskim występują następujące partykuły:

tá - tak

ná/ne - nie (stosowane do przeczenia całego zdania)/nie (stosowane do przeczenia konkretnej części mowy)

blá - owszem

ven - oby, gdy

nur - tylko

tsá - stosowana przed czasownikiem wzmocnia wypowiedź (partykuła pewności)

dá - partykuła radości (dodana przed czasownikiem wskazuje, że nadawca wypowiedzi podchodzi do niej z entuzjazmem)

bim - by (partykuła przypuszczająca)

ifá - niech (partykuła rozkazu)

Wszystkie partykuły czasów (iv, vil, af, ef).

9. Czasownik, szyk zdania

Czasownik wyraża czynność lub stan. W zdaniu tworzy orzeczenie. Wiele czasowników teutońskich kończy się na *-i*. Czasownik może występować w czasach, stronach, trybach. Forma czasownika w każdej z liczb (pojedynczej i mnogiej) jest taka sama.

9.1. Czasy

W języku teutońskim czas w zdaniu wyrażony jest za pomocą partykuł czasów. Występują cztery partykuły czasów.

Partykuły czasów:

iv - czas teraźniejszy

vil - czas przyszły

af - czas przeszły dokonany

ef - czas przeszły niedokonany

Szyk zdania w języku teutońskim wygląda wraz z partykułami w sposób następujący:

Zdanie oznajmujące: **osoba** + partykuła czasu + *czasownik*+dopełnienie

Zdanie pytające: zaimek pytajny + **osoba** + partykuła czasu + *czasownik* + dopełnienie

Zdanie przeczące: **osoba** + partykuła czasu + **ne** + *czasownik* + dopełnienie

Á iv'hati úren Hofenšaft - Mam nadzieję

Á vil verdi absent - Będę nieobecny

Tu af šrifti úren Bok - Ty napisałeś książkę (czynność dokonana)

Or ef šrifti úren Bok - On pisał książkę (czynność niedokonana)

Partykułę iv z czasownikiem zapisujemy zawsze z apostrofem! Jeśli czasownik zaczyna się na *v-* lub *f-*, wtedy traci tę literę np.:

Á iv'hati - Ja mam

Tu iv'erdi = Tu iv'verði - Ty jesteś

Or iv'refi sa = Or iv'trefi sa - On spotyka się

Ten iv'hofen - Wy macie nadzieję

9.2 Strony

W języku teutońskim występują trzy strony: czynna, zwrotna i bierna.

Strona czynna posiada taki szyk zdania, jaki został zaprezentowany w powyższym podrozdziale. Natomiast stronę zwrotną (gdzie czynność oddziałuje na wykonawcę), tworzy się przez dodanie **zaimka zwrotnego sa**.

Á iv'aši úren Handen - Myję ręce Á iv'aši **sa** - myję się

iv'aši = iv'vaši - myć (w czasie teraźniejszym)

Á af trefi or - Spotkałem go Á af trefi **sa** mith or - Spotkałem się z nim

Á vil vunši ten Al Fórzussess - Będę wam życzył wszystkiego najlepszego

Á vil vunši **sa** Al Fórzussess - Będę sobie życzył wszystkiego najlepszego

Stronę bierną, w której to dopełnienie w trzecim przypadku (Akkustaiivus) staje się wykonawcą czynności, budujemy według następującego wzoru:

Zdanie twierdzące: **osoba** + partykuła czasu + **var** + *imiesłów bierny* + reszta zdania

Zdanie przeczące: **osoba** + partykuła czasu + **var** + *imiesłów bierny* + reszta zdania

Zdanie pytające: zaimek pytajny + **osoba** + partykuła czasu + **var** + *imiesłów bierny*
+

reszta zdania

Czasownik *var*, gdy nie spełnia roli czasownika posiłkowego (jak wyżej) oznacza *stawać się, zostawać, zostać, pozostawać*. Może również określać zmianę stanu, przejście z jednego stanu w inny.

Strona czynna

Á iv'šrifti **úren Bok** - Piszę książkę

Á vil šrifti **úren Bok** - Będę pisał książkę

Á af šrifti **úren Bok** - Napisałem książkę

Á ef šrifti **úren Bok** - Pisałem książkę

Strona bierna

Úr Bok iv'var (iv'ar) gešrfted *ik á* - Książka jest pisana przeze mnie

Úr Bok vil var gešrfted *ik á* - Książką będzie pisana przeze mnie

Úr Bok af var gešrfted *ik á* - Książką została napisana przeze mnie

Úr Bok ef var gešrfted *ik á* - Książka była pisana przeze mnie

Strona czynna

Tu iv'vaši (iv'aši) **úren Handen** - Myjesz ręce

Tu vil vaši **úren Handen** - Ty będziesz mył ręce

Tu af vaši **úren Handen** - Ty umyłeś ręce

Tu ef vaši **úren Handen** - Ty myłeś ręce

Strona bierna

Úren Handen iv'var (iv'ar) gevašed *ik tu* - Ręce są myte przez ciebie

Úren Handen vil var gevašed *ik tu* - Ręce będą myte przez ciebie

Úren Handen af var gevašed *ik tu* - Ręce zostały umyte przez ciebie

Úren Handen ef var gevašed *ik tu* - Ręce były myte przez ciebie

9.3 Tryby

W języku teutońskim występują trzy tryby: oznajmujący, rozkazujący oraz przypuszczający.

Tryb oznajmujący wygląda, jak wyżej.

Tryb rozkazujący tworzy się poprzez dodanie w miejsce partykuły czasu **partykuły rozkazu ifá**. Tryby nie posiadają żadnych czasów!

l. poj.

Á ifá vaši sa! - Niech no ja się umyję!

Tu ifá vaši sa! - Umyj się!

Or ifá vaši sa! - Niech on się umyje!

Ore ifá vaši sa! - Niech ona się umyje!

l. mn.

Áen ifá vaši sa! - Umyjmy się!

Ten ifá vaši sa! - Umyjcie się!

Oren ifá vaši sa! - Niech oni/one umyją się!

Tryb przypuszczający tworzy się przez dodanie w miejsce partykuły czasu **partykuły przypuszczenia bim**. Tryby nie posiadają żadnych czasów!

l. poj.

Á bim vaši sa - Umyłbym się

Tu bim vaši sa - Umyłbyś się

Or bim vaši sa - On umyłby się
Ore bim vaši sa - Ona umyłaby się

l. mn.

Áen bim vaši sa - Umylibyśmy się
Ten bim vaši sa - Umylibyście się
Oren bim vaši sa - Oni/One umyliby/umyłyby się

9.4 Czasowniki modalne

Czasownik modalny zawsze występuje z innym czasownikiem w formie bezokolicznika. Czasowniki modalne to:

moh - chcieć

kan - móc, mieć pozwolenie

mus - musieć

emor - mieć powinność

Bezokolicznik występuje zawsze bezpośrednio po czasowniku modalnym.

Or iv'moch assi - On chce jeść

Ore vil mus tranki - Ona musi pić

Tu ifá moh mati! - Chciej to zrobić!

9.5 Konstrukcja bezokolicznikowa -i-

Konstrukcje bezokolicznikowe -i- mogą zastąpić zdanie podrzędne ze spójnikiem. Jest to konstrukcja rzadko używana.

Tu iv'hofen, as oren iv'mithen - Masz nadzieję, że ich spotkasz

Tu iv'hofen-i-mithen oren - Masz nadzieję, że ich spotkasz

Á iv'hati úren Hofenšaft, dass Ten vil genbrank úrenn Vunšen - Mam nadzieję, że przyjmiecie życzenia

Á iv'hofen-i-gebrank ten úrenn Vunšen - Mam nadzieję, że przyjmiecie życzenia

Konstrukcja ta występuje często jedynie z czasownikiem *hofen* (*hati Hofenšaft*) -

mieć nadzieję

10. Imiesłów

Imiesłów jest odczasownikową częścią mowy, która w języku teutońskim może spełniać rolę przysłówka lub przymiotnika.

Imiesłowy dzielimy na czynne i bierne.

Imiesłowy czynne tworzymy przez odcięcie końcówki czasownika *-i* i użycie w jej miejscu końcówki *-ed*

Imiesłów czynny

vaši - myć -> vaš**ed** - myjący

hati - mieć -> hat**ed** - posiadający

šrifti - pisać -> šrift**ed** - piszący

assi - jeść -> ass**ed** - jedzący

verdi - być -> verd**ed** - będący

mithen - spotykać -> mithen**ed** - spotykający

tranki - pić -> trank**ed** - pijący

Imiesłów bierny tworzymy przez odcięcie końcówki czasownika *-i* i użycie w jej miejscu końcówki *-ed* oraz dodanie do rdzenia prefiksu *ge-*

Imiesłów bierny

vaši - myć -> **ge**važ**ed** - (u)myty

hati - mieć -> **ge**hat**ed** - posiadany

šrifti - pisać -> **ge**šrift**ed** - (na)pisany

assi - jeść -> **ge**ass**ed** - (z)jedzony

verdi - być -> **ge**verd**ed** - były

mithen - spotykać -> **ge**mithen**ed** - spotkany

tranki - pić -> **ge**trank**ed** - wypity

Jeśli imiesłów występuje w formie przydawki przed rzeczownikiem, wtedy otrzymuje **końcówki postpozycji** i zachowuje się jak przymiotnik.

úr šrifted Pater - piszący ojciec

úre šriftede Matere - pisząca matka

úren šrifteden Materen - piszące matki

úr gešrifted Bok - napisana książka

úren gegebrankeden Vunšen - przyjęte życzenia

11. Spójnik

Spójnik łączy dwa zdania, równoważniki zdań, frazy, wyrazy etc. etc. W języku teutońskim po spójniku nie zmienia się szyk zdania!

ond - i, a, oraz*

a - ale, natomiast

o - albo, lub

zo - więc,

des - dlatego

indes - ponieważ, bo

enderon - czyli, mianowicie

ven - jeśli, jeżeli, kiedy, gdy

umtsu - aby, żeby

as - że

operl - choć, chociaż

zon - w przeciwnym razie

12. Fonetyka, akcent wyrazowy

W języku teutońskim wyróżnić można dwa rodzaje akcentu wyrazowego: rdzeniowy oraz końcowy.

Akcent jest dynamiczny, akcentowana sylaba wymawiana jest intensywniej w porównaniu z innymi.

Akcent rdzeniowy pada na rdzeń tylko rodzimych słów teutońskich np.:

úre Nakt - noc

mithbót - łączyć, wiązać

genbrank - przyjmować

W złożeniach z prefiksami (np.: mith-, gen- oraz wszystkimi innymi, które mogą występować samodzielnie, jako przysłówki (prefiksoidy)) akcent zawsze pada na rdzeń.

Akcent końcowy pada natomiast w słowach zapożyczonych i obcych na ostatnią sylabę np.:

úr Teutonie - Teutonia (dawniej: Tótonie)

úr Sarmatsie - Sarmacja

úr Empor - cesarz

úre Emporee - cesarzowa

Jako, że w języku teutońskim liczba mnoga rzeczowników osobowych jest zawsze taka sama, odróżnia się ją po akcencie. W liczbie mnogiej rzeczowników utworzonych od rzeczowników rodzaju męskiego, akcent nie zmienia swojej pozycji np.:

úr Empor - úren Emporen (cesarzowie)

úr Teutonon - úren Teutononen (Teutończycy)

úr Kong - úren Kongen (królowie)

W liczbie mnogiej rzeczowników utworzonych od rzeczowników rodzaju żeńskiego, akcent pada zawsze na końcówkę *-en*!

úre Emporee - úren Emporeenen (cesarzowe)

úre Teutone - úren Teutonenen (Teutonki)

úre Konge - úren Kongen (królowe)

W języku teutońskim istnieją dwie spółgłoski, których wymowa uwarunkowana jest otoczeniem fonetycznym, są to /h/ oraz /r/.

/h/ wymawiać możemy, jak:

[ç] - spółgłoska szczelinowa podniebienna bezdźwięczna, występująca po samogłoskach takich, jak: /i/ /u/

[x] - spółgłoska szczelinowa miękkopodniebienna bezdźwięczna, występująca

po samogłoskach takich, jak: /a/ /o/ /e/

/r/ wymawiać może, jak:

[ʀ] - spółgłoska szczelinowa języczkowa dźwięczna, występująca w środku wyrazów

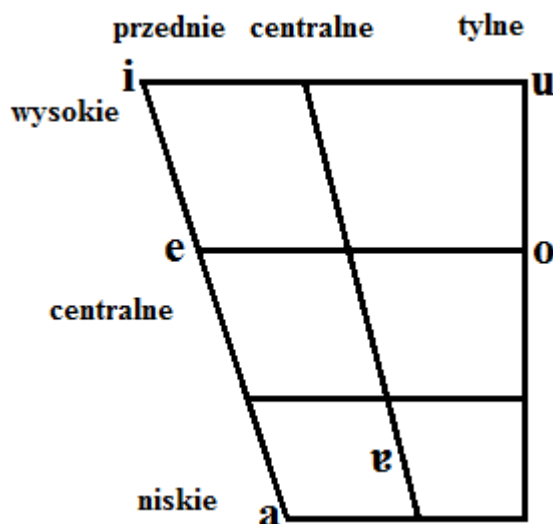
[ɐ] - **samogłoska** prawie otwarta centralna, występująca na końcu wyrazów, przypomina swoją wymową dźwięk /a/

úr Sarmatsie [ʊɪʀ sɑʀma'tsie]

ale:

ik úrens Sarmaten [ɪk ʊɪʀɛns sɑʀ'maten] lub [ɪk ʊɪʀɛns sɑʀma'tɛn]

Uproszczony czworokąt samogłosek:

13. Międzynarodowy alfabet fonetyczny

Link do stron poświęconym międzynarodowemu alfabetowi fonetycznemu:

http://pl.wikipedia.org/wiki/Mi%C4%99dzynarodowy_alfabet_fonetyczny (Wikipedia)

<http://engleash.net/alfabet-fonetyczny-ipa> (Unleashed English)

<http://isel.edu.pl/slowniki/alfabet-fonetyczny.php> (Język angielski - zacznij od właściwej strony)

http://jezykotw.webd.pl/wiki/Pomoc:Alfabety_fonetyczne (Językotwórcy wiki)

14. Słownik polsko- teutoński

Słownik języka teutońskiego znajduje się na forum Królestwa Teutonii, jest regularnie aktualizowany. Oto adres: <http://fc.sarmacja.org/viewtopic.php?f=127>

[&t=14449&p=149872#p149872](#)